

MAREK ŁUCYK ▶▶

Uniwersytet Gdański

Wybrane formy współpracy międzynarodowej w polityce rozwoju miasta Gdynia

Selected forms of international cooperation in the development policy of the City of Gdynia

Abstract

The article describes several forms of international cooperation in Gdynia. It shows its influence on the development and promotion of the city in last years.

Keywords: city, local government, foreign cooperation, relationships of cities, city development.

Избранные формы международного сотрудничества в политике развития города Гдыня

Аннотация

В статье рассматриваются отдельные формы международного сотрудничества города Гдыня. Показано их влияние на развитие и продвижение города в последние годы.

Ключевые слова: город, местное самоуправление, внешнее сотрудничество, отношения городов, развитие города.

Miasta w Polsce coraz to częściej, chcąc być nowoczesnymi samorządami rozwijają swoją współpracę międzynarodową. Taka współpraca, to nie tylko podpisywanie nowych umów dotyczących tzw. współpracy z miastami siostrzanymi. Obecnie to wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami skutkuje coraz to nowymi platformami współpracy międzynarodowej. Istnieje wiele form współpracy międzynarodowej – poprzez podpisywanie wspólnych dokumentów, umów, porozumień czy zrzeszania się wielu podmiotów samorządowych, jak również tzw. współpraca niesformalizowana. Przez wiele lat bardzo popularną formą współpracy międzynarodowej miasta Gdyni było podpisywanie umów z miastami siostrzanymi¹.

Jednostka samorządu terytorialnego ma prawo przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw, przekazując ustawodawcy zwykłym określonemu zasady, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z tego prawa.

Możliwości prawne są zapisane w Konstytucji - art. 10 ust. 2 i 3 Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego², zgodnie z którą społeczności lokalne mogą współpracować ze społecznościami innych państw na warunkach przewidzianych prawem, przy czym prawo społeczności lokalnych do przystąpienia do międzynarodowego stowarzyszenia takich społeczności powinno być uznane w każdym państwie.

W opracowaniu Referatu Współpracy z Zagranicą i Referatu Integracji Europejskiej pt. „Gdynia miastem europejskiego wymiaru” przedstawiono rozwój międzynarodowych kontaktów m.in. poprzez formalne zawieranie umów z miastami siostrzanymi. Umowy te dotyczą współpracy na wielu płaszczyznach, m.in. kultury, sportu, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia, transportu, administracji, gospodarki itp. Zgodnie z celami strategicznymi zawartymi w dokumencie „Strategia rozwoju Gdyni” miasto utworzyło tzw. Bałtyckie Koło Gdyńskich Miast Siostrzanych. Jest to sieć miast położonych w regionie Morza Bałtyckiego, z którymi Gdynia podpisała umowy

---

¹ Inaczej miasta partnerskie – forma partnerstwa między miastami w różnych krajach. Pierwszą umowę partnerską podpisały władze niemieckiego Ludwigsburga i francuskiego Montbéliard.

² Europejska Karta Samorządu Terytorialnego została sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r.

o współpracy miast siostrzanych. Podpisanie umowy z estońskich miastem Kunda w 2001 roku zakończyło tworzenie tej sieci. Bałtyckie Koło Gdyńskich Miast Siostrzanych umożliwi aktywne współuczestnictwo Gdyni w sektach sieciowych i unijnych programach rozwojowych.

Gdynia współpracuje z czternastoma partnerami zagranicznymi (stan na 2002 rok).

Tabela 1. Partnerzy zagraniczni Gdyni

Lp.	Miasta siostrzane	Data podpisania umowy
1	Plymouth (Wielka Brytania)	11.09.1976
2	Kilonia (Niemcy)	25.06.1985
3	Aalborg (Dania)	04.08.1987
4	Kotka (Finlandia)	09.03.1988
5	Karsklona (Szwecja)	29.03.1990
6	Brooklyn (New York, USA)	14.02.1991
7	Kristiansand (Norwegia)	21.09.1991
8	Kłajpeda (Litwa)	12.01.1993
9	Baranowicze (Białoruś)	06.02.1993
10	Seattle (USA)	23.04.1994
11	Kaliningrad (Rosja)	27.10.1994
12	Liepāja (Łotwa)	12.10.1999
13	Rejon Wileński (Litwa)	01.12.2000
14	Kubnda (Estonia)	24.02.2001

Źródło: opracowanie Urzędu Miasta Gdyni – Wydział Współpracy Międzynarodowej.

Główną współpracę poszczególnych miast siostrzanych możemy podzielić na trzy płaszczyzny. Są to wystawy, wizyty studyjne oraz zagospodarowanie terenów zielonych. We wszystkich tych grupach bardzo ważną rolę odgrywają wizyty i rewizyty poszczególnych przedstawicieli samorządów terytorialnych.

Jest wiele form współpracy międzynarodowej, które realizuje Gdynia. Pierwszą formą współpracy są wystawy. Organizowane są one przy okazji różnych rocznic. 20-lecie współpracy Gdyni i Plymouth, 15-lecie współpracy Gdyni i Kilonii, 25-lecie współpracy pomiędzy Gdynia a Plymouth to tylko niektóre z organizowanych wystaw zorganizowanych w kadencji 1998–2002. Z cyklu „Europejskie spotkania artystów” zorganizowana m.in. wystawę w Ratuszu Kilonii oraz w ramach rewizyty w gdyńskiej Galerii 78.

Drugi rodzaj współpracy to wizyty studyjne. W ciągu jednego roku Gdynię odwiedza kilkuset gości zagranicznych. Większość z nich przyjeżdża na wizyty studyjne i szkolenia, pragnąc zapoznać się z różnymi sektorami gdyńskiej gospodarki. Również przedstawiciele Gdyni wyjeżdżają w podobnym celu do miast siostrzanych. Gospodarka, ochrona środowiska, kontrakty handlowe, szkolenia, edukacja, sprawy społeczne to niektóre z sektorów współpracy między miastami siostrzanymi.

W Gdyni efekt współpracy poprzez zagospodarowanie terenów zielonych to m.in. Skwer Plymouth oraz Park Kiloński. Nadawanie w mieście nazw skwerów i parków nazwami miast siostrzanych ma na celu bardziej prestiżowe wyróżnienie dla współpracy między samorządami terytorialnymi.

Analizując okres kilkunastu ostatnich lat okazało się, że Gdynia podpisała tylko dwie nowe umowy o współpracy w ramach miast siostrzanych. 25 listopada 2004 roku została podpisana umowa ze Związkiem Wybrzeża Opalowego. Umowa ta dotyczy współpracy w dziedzinach rozwoju gospodarczego, promocji gospodarki morskiej i rozwoju portów, współpracy międzygminnej, ochrony środowiska, turystyki, kultury, edukacji i sportu.

Związek Wybrzeża Opalowego powstał z inicjatywy trzech gmin francuskich: Dunkierki, Calais i Boulogne w celu rozwoju turystyki, utworzenia sieci miast i stworzenia przeciwwagi dla władzy regionalnej/rządowej (lobby gmin). Do najważniejszych zadań SMCO należy zapobieganie wewnętrznej konkurencji między miastami należącymi do Związku, wspólne rozwiązywanie problemów, wzajemna promocja partnerów oraz inicjowanie wspólnych projektów z różnych dziedzin życia, w tym przedsięwzięć dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Członkami Związku Wybrzeża Opalowego są zarówno gminy, związki gminne jak również izby przemysłowo-handlowe. Członkostwo w SMCO jest dobrowolne i opiera się na pracach w ośmiu grupach roboczych: gospodarczej, handlu i transportu pasażerskiego, edukacji, informacji i technologii, ds. wody i linii brzegowej, zdrowia, sportu i kultury.

Związek Wybrzeża Opalowego skupia gminy położone w północnej Francji, w regionie Nord-Pas-de-Calais. Do Związku należy m.in. Dunkierka – zajmujący trzecie miejsce we Francji port handlowy, posiadający również połączenia promowe z Dover; Boulogne – najważniejszy francuski port rybacki, jest jednocześnie kąpieliskiem morskim i ośrodkiem turystycznym ze starym

miastem i wartym obejrzenia oceanarium (Nausicaa); Calais – największy port pasażerski Francji i jeden z głównych portów pasażerskich Europy – połączony jest z Wielką Brytanią poprzez Eurotunel, posiada również linie promowe do tego kraju. Calais szczyci się swoimi zabytkami: XV-wieczną twierdzą, czy też ruinami gotyckiego kościoła Notre-Dame z XIV–XV w.

Miasta wchodzące w skład Związku Wybrzeża Opalowego charakteryzują się nie tylko prowadzoną działalnością gospodarczą, ale również działalnością edukacyjną. Na terenie Wybrzeża Opalowego działa międzygminny Uniwersytet Wybrzeża Opalowego (Boulogne, Calais, Dunkierka, Saint-Omer), z siedzibą główną w Dunkierce. Jest to uczelnia państwowa kształcąca studentów na poziomie magisterskim w dziedzinie ekonomii, zarządzania, prawa, nauk humanistycznych i społecznych, biologii, chemii, fizyki oraz informatyki.

Drugim podpisanym porozumieniem jest umowa z miastem Haikou położonym na południowym brzegu cieśniny Qiongzhou na wyspie Hainan. Jest stolicą najmłodszej, bo ustanowionej w 1988 roku chińskiej prowincji Hainan – największej specjalnej strefy ekonomicznej w Chinach. Założone w 1926 roku miasto stanowi centrum polityczne, ekonomiczne i kulturalne wyspy.

Po połączeniu z Qiongzhou w 2003 roku, Haikou jest miastem o powierzchni ponad 2,300 km², liczącym około 1 700 000 mieszkańców. Ważną rolę w gospodarce miasta pełni zlokalizowany w Haikou port morski. Podstawowe gałęzie przemysłu to także przemysł spożywczy, elektroniczny i tekstylny. Miasto odgrywa ważną rolę jako ośrodek turystyczny. Haikou uczestniczy w programie „Zdrowe Miasta” Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), którego celem jest poprawa warunków zdrowotnych miast³.

Dodatkowo 23 marca 2010 roku został podpisany list intencyjny o współpracy z Rustaci miastem – leżącym w Gruzji oraz z Zhuhai w Chinach w dniu 17 maja 2017 roku.

Poniżej przedstawiono kilka przykładów współpracy międzynarodowej miasta Gdyni w ciągu ostatnich siedemnastu lat⁴.

---

³ Umowa o współpracy z Haikou została zawarta w dniu 24 kwietnia 2006 roku na okres pięciu lat. W dniu 10 czerwca 2013 roku podpisano umowę o współpracy miast siostrzanych na czas nieokreślony.

⁴ Wszystkie poniższe informacje dot. współpracy międzynarodowej pochodzą ze sprawozdania Samodzielnego Referatu Współpracy z Zagranicą Miasta Gdyni z lat 2002–2019.

W ramach programu wizyty Kilończyków w Gdyni, w dniu 31.05.03 odbył się wernisaż wystawy artysty kilońskiego Marko Köppe pt. „Impresje kilońskie. Miasto w oczach artysty” w Centrum „Gemini” (Sala Wystawowa Muzeum Miasta Gdyni). Tematem prac Marko Köppe jest jego rodzinne miasto Kilonia. Artysta tworzy w szczególnym stylu: ekspresjonistycznie przekształca własne fotografie w sposób niekonwencjonalny i abstrakcyjny, wykorzystując przy tym technikę cyfrową. Ten sposób ekspresji artystycznej decyduje o różnorodności prac Marka Köppe i w wieloraki sposób przedstawia jego rodzinne miasto. Na wystawie tej były także prezentowane rysunki Zbigniewa Jujki pt. „Porwanie do Europy”. Wystawę można było oglądać w dniach 1–27 czerwca 2003 roku.

W dniach 2–4 lutego 2004 roku gościła w Gdyni delegacja z Törnströmska Gymnasiet w Karlskronie. Wizyta przedstawicieli szkolnictwa zawodowego z naszego siostrzanego miasta poświęcona była programowi wymiany praktyk zawodowych. Goście odbyli spotkanie z Wiceprezydent Miasta Gdyni Ewą Łowkiel, w trakcie którego obejrżeli prezentację o Gdyni, systemie edukacji w mieście oraz współpracy z Karlskroną. Podczas pobytu w Gdyni członkowie delegacji odbyli wizyty studyjne w Zespole Szkół Chłodniczych i Elektronicznych, Budowlanych, Budownictwa Okrętowego i Mechanicznych oraz Technikum Transportowym, a także odwiedzili Przedszkole nr 9 oraz 43.

W dniu 10 lutego 2005 r. w Wypożyczalni Centralnej Miejskiej Biblioteki Publicznej odbyło się otwarcie wystawy prezentującej wszystkie miasta siostrzane Gdyni. Kontynuacją tej ekspozycji będzie cykl wystaw informacyjnych o gdyńskich miastach siostrzanych prezentowanych w filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej w różnych dzielnicach Gdyni. Wystawy te mają na celu zaprezentowanie gdynianom miast siostrzanych, ich walorów turystycznych, kulturalnych i gospodarczych. W dniach 16 czerwca – 7 lipca 2005 roku w Filii nr 18 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdyni można było obejrzeć wystawę gdyńskich fotografików Marzeny i Maurycego Śmierzchalskich pt. „Kilonia w gdyńskim obiektywie”, a w 2006 roku pokazana zostanie wystawa fotograficzna o Plymouth (Wielka Brytania). Kilonia i Plymouth to miasta partnerskie, z którymi Gdynia współpracuje najdłużej.

Natomiast w marcu br. również w Filii nr 18 została zaprezentowana wystawa prac pokonkursowych z Kaliningradu związanych z tematyką

ekologiczną. W konkursie międzynarodowym, który odbył się w 2001 roku na pokładzie „Kruzensterna”, wzięły udział rosyjskie dzieci wraz z młodzieżą z gdyńskiego Młodzieżowego Domu Kultury.

Na przełomie kwietnia i maja Gdynię odwiedziły dwie delegacje z naszego miasta siostrzanego Kristiansand. W dniach 24–25.04.2006 gościliśmy grupę opiekunów z ośrodka „Ringåsen Bolig” dla osób autystycznych i chorych psychicznie z Kristiansand. Celem wizyty było zapoznanie się z działalnością i zasadami funkcjonowania gdyńskich placówek zajmujących się pomocą społeczną.

W trakcie pobytu w Gdyni norweskim gościom zaprezentowano program „Gdynia bez Barier” oraz działania związane z wdrażaniem „Agendy 22”. Odbyli oni także wizyty studyjne w Środowiskowym Domu Samopomocy, Centrum Aktywizacji Zawodowej i Społecznej dla Dorosłych Osób z Autyzmem oraz Domu Dziecka w Demptowie.

Natomiast w dniach 1–3 maja 2006 roku nasze miasto odwiedzili przedstawiciele Wydziału Sportu Gminy Krisitansand, którzy przybyli do Gdyni w ramach współpracy z GOSiRem. Norwescy goście zapoznali się z ofertą sportową miasta, zasadami zarządzania obiektami sportowymi oraz działalnością sekretariatu Komisji Sportu Związku Miasta Bałtyckich prowadzonego przez Gdynię. Przedstawiciele Kristiansand odwiedzili obiekty GOSiR-u, gdyńskie kluby sportowe oraz Basen Jachtowy w Gdyni.

W dniach 7–10 maja 2007 roku na wizyty studyjne do Gdyni przyjechała grupa duńskich kierowców autobusów miejskich z naszego siostrzanego miasta Aalborga. Goście chcieli zapoznać się z funkcjonowaniem transportu publicznego w Gdyni, a także specyfiką pracy kierowców autobusów. W tym celu delegacja odbyła spotkanie z przedstawicielami Zarządu Komunikacji Miejskiej w Gdyni, podczas którego przedstawiono zasady organizacji i finansowania transportu zbiorowego w naszym mieście. Przedstawiciele Aalborga odbyli także wizyty studyjne w dwóch firmach realizujących przewozy – Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej oraz Przedsiębiorstwie Komunikacji Trolejbusowej. Podczas wizyt goście zapoznali się z funkcjonowaniem przedsiębiorstw, a także zwiedzili zajezdnię autobusową „Kacze Buki”, stację kontroli pojazdów oraz nową zajezdnię trolejbusową na Grabówku.

W dniach 21–23 kwietnia 2008 roku w Gdyni przebywała z wizytą oficjalna delegacja gdyńskiego miasta siostrzanego Kotka (Finlandia) na

czele z wiceprezydentem miasta. Wizyta odbyła się w związku z obchodami 20-lecia współpracy miast siostrzanych. W trakcie pobytu goście spotkali się z władzami miasta Gdyni. Podczas spotkania podpisany został program współpracy między miastami siostrzanymi Gdynią i Kotką na lata 2008–2010, obejmujący m.in. przedsięwzięcia z zakresu edukacji, kultury, sportu, pomocy osobom niepełnosprawnym, turystyki, gospodarki i ochrony środowiska. Goście w trakcie pobytu w Gdyni mieli okazję zapoznać się z ofertą gospodarczą i turystyczną miasta, odbyli wizyty studyjne w Muzeum Miasta Gdyni, Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym i Centrum Nauki „Experyment” oraz w Zarządzie Morskiego Portu Gdynia S.A. i Akwarium Gdyni.

Organizacja pierwszego etapu regat The Tall Ships’ Races 2009⁵ w Gdyni stanowiła okazję do złożenia wizyty w naszym mieście przez reprezentacje gdyńskich miast siostrzanych. W dniach 2–5 lipca 2009 roku delegacje oficjalne z Kotki (Finlandia), Kristiansand (Norwegia), Karlskrony (Szwecja), Baranowicz (Białoruś), Seattle (USA), Haikou (Chiny) oraz Plymouth (Wlk. Brytania) uczestniczyły w tym wielkim żeglarskim święcie i miały możliwość podziwiania ponad setki przybyłych do Gdyni żaglowców. W trakcie wizyty goście uczestniczyli m.in. w oficjalnym spotkaniu z przedstawicielami władz miasta Gdyni, a także zapoznali się z potencjałem turystycznym naszego miasta, odwiedzając m.in. Muzeum Miasta Gdyni oraz Gdyńskie Muzeum Motoryzacji.

Druga edycja polsko-amerykańskiego projektu *Gdynia Business Week* odbyła się w sierpniu 2010 roku. Prace nad programem zarówno w Gdyni – gdzie projekt by realizowany, a także w Seattle, – gdzie członkowie Seattle-Gdynia Sister City Association oraz fundacji Washington Business Week czuwali nad częścią programu merytorycznego trwały kilka miesięcy. Jednym z elementów przygotowań do *Gdynia Business Week* było spotkanie, które odbyło się 23 marca 2010 roku w Amerykańskiej Izbie Handlowej, gdzie przedstawiciele Urzędu Miasta Gdyni oraz amerykańscy partnerzy projektu mieli okazję przedstawić cele i efekty programu pracownikom amerykańskich firm zajmującym się zagadnieniami społecznej odpowiedzialności

---

⁵ The Tall Ships’ Races 2009, czyli tzw. Operacja Żagiel 2009 była jedną z większych imprez widowiskowych organizowanych w ostatnich latach w mieście Gdynia.

biznesu (z ang. *Corporate Social Responsibility* – CSR). Uczestnicy spotkania byli pod wrażeniem realizowanego w Gdyni projektu – podkreślali jego walor edukacyjny oraz ideę wdrażania młodych „przedsiębiorców” do pracy w międzynarodowym środowisku. Członkowie Amerykańskiej Izby Handlowej wyrazili chęć zaangażowania się w gdyński projekt edukacyjny, kształtujący świadomość biznesową uczniów i umożliwiający im praktyczną naukę zagadnień ekonomicznych. Wśród uczestników obecni byli przedstawiciele Boeinga, Microsoftu, IBM, firm konsultingowych oraz zajmujących się rekrutacją pracowników.

Na przełomie czerwca i lipca w ramach Akcji Letniej 2011 Wschód prowadzonej przez Stowarzyszenie „Szarych Szeregów” z wizytą do Trójmiasta przyjechali harcerze z Litwy i Białorusi. W ramach prezentowania gdyńskiej oferty turystycznej i zainteresowania gości historią Gdyni przygotowano bogaty program dla obu grup, który obejmował zwiedzanie takich miejsc, jak: Gdyńskie Muzeum Motoryzacji, Muzeum Miasta Gdyni, ORP Błyskawica, Dar Pomorza, Akwarium Gdyńskie oraz Centrum Nauki Eksperyment oraz rejsy tramwajem wodnym na Hel. Każda z grup uczestniczyła też w spotkaniu w Urzędzie Miasta Gdyni.

W dniach 22–23 marca 2012 roku ówczesny przewodniczący Komisji Europejskiej José Manuel Barroso⁶ odwiedził gdyńskie stoisko podczas odbywającego się w Kopenhadze Europejskiego Szczytu Regionów i Miast. Szczyt zorganizował Komitet Regionów, w którym Gdynia ma swojego delegata. Tematem przewodnim spotkania był rozwój miast europejskich w rzeczywistości kryzysu gospodarczego i rosnącego bezrobocia.

Równolegle prezentowana była wystawa ukazująca potencjał kilkudziesięciu europejskich miast. Podzielono je na cztery kategorie: miasta piękne, inteligentne, zielone, spójne społecznie. W pierwszej prezentuje się Gdynia, obok m.in.: Wiednia, Aten i Helsinek. Stoisko Miasta cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem, zarówno ze strony delegatów szczytu i mediów, jak i europejskich polityków najwyższego szczebla. Swoją wizytę na zakończenie szczytu złożył także ówczesny przewodniczący Parlamentu Europejskiego

---

⁶ José Manuel Barroso pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Europejskiej od 22 listopada 2004 do 31 października 2014 roku.

Martin Schulz⁷. Uczestnicy Europejskiego Szczytu Regionów i Miast dyskutowali nad możliwościami i kierunkami zrównoważonego rozwoju miast, który uwzględniałby dbałość o przestrzeń miejską, ale także potrzeby mieszkańców – stymulując ich kreatywność i rozwijając talenty. Zgodnie z deklaracją, która została podpisana na zakończenie spotkania, władze lokalne i regionalne powinny dążyć do stworzenia miast ekologicznych, w których zagospodarowanie przestrzenne gwarantuje komplementarność obszarów miejskich i naturalnych, umożliwiając tym samym zachowanie i promowanie dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego oraz architektonicznego. Miasta powinny inwestować w kapitał ludzki, rozwijać nowe technologie, sprzyjać kreatywności swoich mieszkańców, a wszystko po to, by zagwarantować harmonijny rozwój i poprawę warunków życia.

W dniach 8–10 stycznia 2013 roku Gdynię odwiedziła 12-osobowa delegacja z Bułgarii. Wizyta miała na celu zapoznanie się z rozwiązaniami dotyczącymi transportu publicznego w naszym mieście. Wizyta studyjna odbyła się w ramach projektu obejmującego siedem największych miast bułgarskich (Pleven, Plovdiv, Ruse, Stara Zagora, Varna, Burgas, Sofia) dotyczącego rozwoju zintegrowanego transportu miejskiego, mającego na celu m.in. podniesienie efektywności transportu publicznego, rozbudowę systemu komunikacji przy jednoczesnym ograniczeniu konsumpcji energii, wprowadzenie pojazdów przyjaznych środowisku, uatrakcyjnienie tego rodzaju transportu wśród mieszkańców oraz wprowadzenie zautomatyzowanego systemu kontroli i zarządzania ruchem drogowym. W skład delegacji weszli wiceprezydenci miast oraz specjaliści, koordynatorzy i menadżerowie projektów związanych ze zintegrowanym transportem miejskim w jednostkach samorządowych.

Podczas wizyty zapoznali się z realizowanymi przez miasto projektami i inwestycjami, takimi jak TRISTAR, CIVITAS DYN@MO, SEGMENT czy TROLLEY.

Ponadto delegaci odbyli spotkania i wizyty studyjne m.in. w Zarządzie Komunikacji Miejskiej, Przedsiębiorstwie Komunikacji Autobusowej, Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej czy Przedsiębiorstwie Komunikacji

---

⁷ Martin Schulz pełnił funkcję przewodniczącego Parlamentu Europejskiego od 17 stycznia 2012 do 18 czerwca 2014 roku i od 1 lipca 2014 do 17 stycznia 2017 roku.

Trolejbusowej oraz zapoznali się z historią miasta podczas wizyty w Muzeum Miasta Gdyni.

25 kwietnia 2014 roku Miasto Gdynię odwiedzili przedstawiciele Urzędu Miasta Karlskrony oraz spółek miejskich. 17-osobowa delegacja przybyła do Gdyni, aby lepiej poznać zasady funkcjonowania gdyńskiego magistratu. Goście zainteresowani byli zasadami zakładania działalności gospodarczej w Polsce, poznali także siedzibę Gdyńskiego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości oraz ideę „jednego okienka”⁸. Szwedzi poznali strukturę organizacyjną UM Gdyni, metody pracy w GCWP, zapoznali się z projektami europejskimi realizowanymi przez Gdynię oraz ze współpracą zagraniczną miasta. Po zwiedzeniu Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego Gdynia goście wybrali się na zwiedzanie miasta. Karlskrona i Gdynia współpracują ze sobą nieprzerwanie od 1990 roku.

W dniach 26–30 maja 2015 roku w Gdyni gościła oficjalna delegacja z Dunkierki. Podczas spotkania w Urzędzie Miasta Gdyni strona francuska oraz przedstawiciele Gdyni omówili program współpracy miast na lata 2015–2020, mający na celu rozwój partnerstwa oraz realizację wspólnych działań w zakresie współpracy gospodarczej, jak również w dziedzinie kultury, edukacji, spraw społecznych, sportu i turystyki.

Na spotkaniu podsumowano również współpracę z Dunkierką przy projekcie realizowanym przez Gdyńskie Centrum Sportu: Projekt Sport Evolution w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Partnerskie Projekty Comenius Regio. Przedstawiciele GCS podsumowali dotychczasowe kontakty w zakresie sportu nawiązane pomiędzy klubami, stowarzyszeniami oraz instytucjami z obu miast oraz przedstawili plany na przyszłość, nowe projekty i inicjatywy.

W dniach 6–8 grudnia 2016 roku odbyła się wizyta studyjna działaczy prodemokratycznych z Ukrainy (z Bogusławia, Tarnopola, Kijowa i Odessy). Wizyta była zorganizowana przez Europejski Instytut na rzecz Demokracji z Warszawy przy współpracy z miastem Gdynia, dotyczyła szeroko

---

⁸ Zasada tzw. „jednego okienka” została pierwotnie sformułowana w art. 19b ustawy o KRS, który został dodany do tej ustawy od 1 stycznia 2004 roku. Polegała na stworzeniu możliwości złożenia wraz z wnioskiem o pierwszy wpis do rejestru przedsiębiorców również wniosku o rejestrację w bazie REGON i NIP.

rozumianego rozwoju ośrodków miejskich i planowania. W składzie grupy z Ukrainy znaleźli się przedstawiciele organizacji pozarządowych i rad miejskich.

W ramach wizyty delegacja spotkała się z przedstawicielami władz miasta Gdyni i Rady Miasta Gdyni, jak również z przedstawicielami Biura Planowania Przestrzennego Miasta Gdyni oraz Plastykiem Miejskim. Goście zapoznali się z działaniem systemu Tristar, z projektami Civitas Dynamo i Flow, odbyli wizyty studyjne w Laboratorium Innowacji Społecznych, w gdyńskim InfoBoxie⁹, w Centrum Kulturalnym TuBAZA, w Towarzystwie Przyjaciół Orłowa oraz w Młodzieżowym Domu Kultury. Delegacja miała także okazję poznać się z architekturą modernistyczną Gdyni.

W dniach 26–27 listopada 2017 roku miasto Gdynia odwiedziła delegacja z miasta Zhuhai – miasta partnerskiego w Chinach. Celem wizyty było omówienie przyszłych wspólnych inicjatyw kulturalnych i gospodarczych.

W trakcie rozmów omówiono potencjał kulturalny obu miast i planowane projekty, a także perspektywy rozwoju ruchu turystycznego w ramach dwustronnej współpracy. Na podstawie prezentacji przygotowanej przez Referat Rozwoju i Obsługi Inwestora omówiono też tematy gospodarcze i potencjał współpracy w tym zakresie. Po spotkaniu w Urzędzie Miasta goście mieli okazję odwiedzić gdyńskie instytucje kultury. Współpraca z miastem Zhuhai zapoczątkowana została cztery lata temu. W maju bieżącego roku podpisana została umowa o współpracy na zasadzie miast zaprzyjaźnionych, która koncentruje się na takich dziedzinach, jak: gospodarka, kultura, sport, rekreacja i edukacja. Umowa została zawarta na okres pięciu lat z możliwością przedłużenia.

W dniu 11 czerwca 2018 roku w Gdyni odbyła się wizyta unijnych koordynatorów Kurta Bodewiga i Briana Simpsona, zajmujących się korytarzem Bałtyk–Adriatyk oraz autostradami morskimi. Wraz z nimi do Gdyni przyjechali przedstawiciele siostrzanego miasta Karlskrony i stowarzyszenia Baltic Link oraz regionu Blekinge.

Celem wizyty studyjnej była prezentacja prac oraz planów dla rozwoju systemu transportowego Gdyni, obszaru metropolitalnego Gdańsk–Gdy-

---

⁹ Infobox został otwarty w czerwcu 2013 roku. To 22-metrowa wieża z widokiem na Zatokę Gdańską oraz peryskopem zmian na najbliższe lata. W centrum można też obejrzeć interaktywne obrazy, a także ogromną makieta z 2 tysiącami budynków.

nia–Sopot, a także żeglugi bliskiego zasięgu Gdynia–Karlskrona (Szwecja) – w ciągu korytarza transportowego Bałtyk–Adriatyk. W trakcie wizyty podpisano polsko-szwedzkie porozumienie na rzecz starań o wydłużenie korytarza transportowego z Gdyni w głąb Szwecji w ramach projektu TENTacle.

W dniach 20–22 czerwca 2018 roku w Gdyni odbył się VI Kongres Urbanistyki Polskiej pod hasłem „Jutro miasta”. W kongresie udział wzięło blisko 400 osób, prelegentami byli polscy i zagraniczni projektanci przestrzeni miejskiej, architekci i samorządowcy. Przez trzy dni debatowano o kierunkach, w jakich powinny zmierzać miasta, o partycypacji czy polityce miejskiej, o tym jakie działania należy podjąć na szczeblu lokalnym, krajowym czy europejskim, by jakość życia w miastach była lepsza.

VI Kongres Urbanistyki Polskiej obejmował nie tylko panele dyskusyjne, ale także szereg wydarzeń towarzyszących. Wystawa plenerowa „Wielkie projekty urbanistyczne w Polsce w XXI wieku” była okazją do zapoznania się z głośnymi projektami urbanistycznymi z ostatnich lat. Kolejnym wydarzeniem towarzyszącym był przegląd prac fotograficznych laureatów „Konkursu na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w Polsce”.

W ramach kongresu zorganizowano dla uczestników sesje mobilne, które były okazją do omówienia wybranych zagadnień na przykładach usytuowanych w przestrzeni miejskiej w Gdyni. Zorganizowano dwanaście debat plenerowych, na których poruszano takie zagadnienia jak: „Mieszkanie Plus a rozwój przestrzenny miast”, „Przekaz wizualny w przestrzeni miejskiej”, „Przyszłość małych miast”, „Port w (wielkim) mieście”, „Błękitna Infrastruktura”, „Przestrzeń dla wszystkich”, „Miasto na wsi”, „Rewitalizacja czy face-lifting?”, „Nowe twarze przemysłu”, „Urban Food i Guerrilla Gardens – czy miasto przyszłości nas wyżywi?”, „Land Value Capture as a Funding Source for Infrastructure”.

Kongresowi TUP towarzyszyła trzecia już edycja warsztatów Gdyńskiej Letniej Szkoły Urbanistyki, które odbyły się w dniach 16–19 czerwca 2018 roku. W wydarzeniu wzięli udział młodzi urbaniści z całego świata, którzy przez kilka dni pracowali nad innowacyjnymi pomysłami, uwzględniającymi świeże spojrzenie na temat.

Bardzo ciekawym uczczeniem współpracy międzynarodowej są tzw. parki zielone. W celu podkreślenia wzajemnej współpracy między Gdynią a Plymouth Rada Miasta Gdyni podjęła uchwałę o nadaniu nazwy Skwer

Plymouth gdyńskiemu parkowi położonemu u zbiegu ulic Świętojańskiej i al. Marsz. Piłsudskiego, naprzeciwko Urzędu Miasta. We wrześniu 1997 roku Plymouth przekazało cebulki żonkila, które zostały zasadzone między innymi na Skwerze. W sierpniu 1999 roku Gdynia otrzymała z Plymouth opracowanie zawierające wskazówki i dokumentację zdjęciową do takiego zagospodarowania parku, aby uzyskał on angielski charakter. W dniu 10 maja 2017 roku na Skwerze Plymouth miały miejsce obchody jubileuszu współpracy Gdyni i Plymouth przy udziale przewodniczącej Rady Miasta Gdyni oraz oficjalnej delegacji z Wielkiej Brytanii. Na środku Skweru znajduje się, upamiętniający podpisanie porozumienia o współpracy miast siostrzanych, pomnik w kształcie kotwicy. To właśnie na nim 10 maja 2017 roku została odsłonięta tablica upamiętniająca długoletnią współpracę miast.

W 1996 roku nawiązana została współpraca między Ogrodnikami Miejskimi Gdyni i Kilonii. Po wzajemnych wizytach w Kilonii oraz w Gdyni powstała idea zagospodarowania terenu w Gdyni w rejonie ulic Morskiej-Wiejskiej-Chyłońskiej przy pomocy partnera niemieckiego. Teren ten otrzymał nazwę „Park Kiloński”. Kilończycy przygotowali koncepcję zagospodarowania tego terenu, na podstawie której powstał projekt budowlany i wykonawczy.

W dniu 11 maja 2002 roku uczestnicy X Igrzysk Miast Bliźniaczych dali początek symbolicznej Alei Miast Bliźniaczych. Aleja ta zlokalizowana jest w Gdyni, u zbiegu ul. Borchardta i Armii Krajowej, na terenie Parku Rady Europy. Symbolizuje ona bliskie kontakty, jakie Gdynia utrzymuje ze swoimi miastami bliźniaczymi. W uroczystości otwarcia Alei, oprócz reprezentantów naszego miasta, udział wzięli przedstawiciele Baranowicz, Karlskrony, Kilonii, Kłajpedy, Kaliningradu oraz Liepaji, którzy poprzez symboliczne zasadzenie drzewka dali wyraz swojej przyjaźni z Gdynią. We wrześniu 2002 roku przy okazji uroczystości wręczenia Gdyni Nagrody Europy przedstawiciele kolejnych miast siostrzanych tzn. Aalborga, Seattle i Kristiansand zasadzili drzewka przyjaźni. Swoje drzewko posadzili również przybyli na uroczystość przedstawiciele Rady Europy. Podczas XII Igrzysk Miast Bliźniaczych w dniu 1 maja 2004 roku zasadzono drzewko z okazji wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Współpraca zagraniczna Gdyni obejmuje organizację wizyt studyjnych różnych grup zawodowych i społecznych z miast siostrzanych i pozostałych

miast Europy i świata, organizację wystaw tematycznych, wydarzeń kulturalnych, konkursów, wymiany doświadczeń, realizację przedsięwzięć we współpracy z miastami siostrzanymi (np. 25-lecie i 30-lecie współpracy Gdyni i Kilonii – opis w załączniku).

W latach 1993–2013 organizowane były w Gdyni corocznie Igrzyska Miast Bliźniaczych.

W 2003 roku odbyła się wymiana mieszkańców Gdyni i Kilonii, zorganizowana w ramach realizacji projektu pt. „Gdynia-Kilonia: partnerstwo miast w aspekcie społeczno-kulturalnym”, projekt dofinansowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie. Wymiana realizowana była corocznie od 1995 roku, naprzemiennie w Gdyni i Kilonii, w 2003 roku odbyła się po raz ostatni. Urzędy Miast Gdyni i Kilonii umożliwiły mieszkańcom obu miast nawiązanie licznych kontaktów i przyjaźni, które z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku kontynuowane są indywidualnie.

Gdynia organizuje corocznie od 2009 roku międzynarodowy program edukacyjny Gdynia Business Week.

Od 1997 roku Gdynia corocznie bierze udział w międzynarodowej imprezie Kieler Woche (tzw. tydzień Kiloński) w Kilonii. Miasto prezentuje swoje stoisko na Rynku Międzynarodowym podczas Kieler Woche, na stoisku prezentowane są wyroby z bursztynu oraz materiały informacyjno-promocyjne miasta.

Jedną ze sfer współpracy międzynarodowej Gdyni jest organizacja międzynarodowych konferencji, seminariów i spotkań, m.in. w ramach Związku Miast Bałtyckich, którego członkiem jest Miasto Gdynia od 1991 roku. Przykładowe konferencje zorganizowane przez miasto to m.in.: Międzynarodowe seminarium transportowe oraz spotkanie Komisji Transportu Związku Miast Bałtyckich; roczne sprawozdanie Komisji Sportu Związku Miast Bałtyckich; Komisji Transportu Związku Miast Bałtyckich czy posiedzenie Rady Wykonawczej Związku Miast Bałtyckich. W ramach działań Komisji Sportu Związku Miast Bałtyckich w 2009 roku została zorganizowana konferencja pt. „Always Active”. Kolejne chociażby seminaria to np. spotkanie Komisji Transportu Związku Miast Bałtyckich: „Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w ruchu drogowym – możliwości i perspektywy”. W 2014 roku odbył się także 50. Międzynarodowy Kongres Urbanistów ISOCARP, przy współpracy z Międzynarodowym Towarzystwem Urbanistów i Planistów

ISOCARP. Kolejną formą współpracy to debaty obywatelskie. Takie spotkanie odbyło się chociażby w 2017 roku – debata obywatelska: „Europa – jaka przyszłość? Rozważania nad Europą”, zorganizowane przez miasto wraz z Europejskim Komitetem Regionów.

Podsumowując współpracę Gdyni z miastami siostrzanymi należy zauważyć, że z każdym z podmiotów współpraca układa się na innych poziomach czy w innym sektorze samorządowym. Cieszy natomiast to, iż może od 2002 roku nie za dużo zostało podpisanych nowych umów w ramach partnerstwa z nowymi miastami, ale współpraca rokrocznie obfituje bardzo dużą ilością wydarzeń. Patrząc na to jak rozwija się współpraca międzynarodowa w Europie i na świecie wydaje się, że nie trzeba wcale podpisywać za każdym razem umów z tzw. miastami siostrzanymi, ale raczej chodzi dzisiaj o wymianę doświadczeń w realizacji określonych zadań. Stąd także jednym z najważniejszych elementów współpracy są kontakty nieformalne, które polegają na konkretnej wymianie doświadczeń między samorządami.

MAREK ŁUCYK

Uniwersytet Gdański

Bibliografia

- Europejska Karta Samorządu Lokalnego, Dz.U. 2006, nr 54, poz. 1107.
- Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 roku, Dz.U. 1994, nr 124, poz. 667.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.
- Sprawozdania Samodzielnego Referatu Współpracy z Zagranicą Miasta Gdyni z lat 2002–2019.
- Dolat, I.S. (red.). (1998). *Funkcjonowanie samorządu terytorialnego – doświadczenia i perspektywy*, Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Idziak, W. (2002). „Rola strategii gminnej w aktywizacji społeczno-gospodarczej gminy Malechowo”.
- Malarski, S. (2004). Marketing i promocja miast jako jednostek administracji publicznej i samorządu terytorialnego. W: J. Słodczyk (red.). *Rozwój miast i zarządzanie gospodarką miejską*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.